

Artikelarkiv Arvesølv 2006

Fra muslingeskaller til høneskaller

af Viggo Andersen

Muslingeskaller har i mange år været anvendt som tilskudsfoder til høns, og skaller var der masser af på de inddæmmede arealer ved Dræby-Vierø, nogle steder nær overfladen, andre steder i plovfure dybde i lag på få centimeter til over en halv meter, lige til at gå i lag med.

Peder Andersen med familie og medhjælper renses skaller på Feden. Billedet fra ca. 1930-32. Efter at skallerne er tørret, skal de renses for sten og sand. Det foregår med håndkraft det hele. Skalletriøren er fra 1920 lavet af Johannes Tømmer i Dræby, pris dengang 120 kr. (fra fars dagbog 1920).

Far skovler skaller i, Marius (vores tjenestekarl den sommer) skovler de rene skaller i sækken, som min bror holder, mor drejer triøren med et stort håndsving, jeg sidder i trillebøren og min søster sidder på de fyldte sække.

Hvornår det startede med dette skalleeventyr ved vi meget lidt om, men her i sognet finder vi i folketællingen fra 1911 at en muslingegraver kommer til Vierø. Det var Jørgen Larsen, der sammen med sin kone Ane Sofie var flyttet ind i det lille hus på Vierø, som vi kaldte "Hyttetfadet". Han kom fra Agedrup sogn i 1908 og kaldte sig "Muslingegraver".

Han har sikkert gravet skaller for de to gårdmænd på Vierø, for en af sønnerne, Robert, kan huske, at der hver sommer i tyverne og op til trediverne kom en og gravede skaller for dem. Det var store penge, de kunne tjene på en sommer, og bondemanden fik en god ekstraintægt ved salg af skaller.

Måske hænger det sammen med at der her i landet kom gang i hønsehold og dermed en stor ægproduktion, og at høns for at lave mange æg med en kraftig skal skulle have kalk og samtidig kråsematriale, og begge dele fandtes i skaller.

Omkring 1917-18 fandt bønderne på Dræby Fed, at der var penge at hente i den lille inddæmning, Espeøinddæmningen, for også her var der mange skaller, der lå og ventede på at blive gravet op.

Til vor ejendom hjemme hørte der 12 tønder land af denne inddæmning. Regnskabsbøgerne fra 1918 og 1920-34 viser, at der blev solgt skaller, en del sække blev solgt til sognets beboere, de fleste dog gennem handelsfolk. En der hed Herman i Dræby aftog mange sække til videresalg.

Prisen for en sæk skaller á 100 pund (nok til 20 høns et helt år) var i tyverne omkring 1 - 1½ kr., og der var rabat på større partier (i dag koster 1 kg. skaller omkring en 5 kr.).

Sækkene, der blev brugt til disse skaller, var det vi kaldte jutesække, mere grov-vævede end kornsække. Det var genbrug, de kunne bruges mange gange, bare de blev lappet og stoppet, op til 15-20 øre kostede de pr stk.

Efter fars dagbøger fra 1921 blev der solgt skaller for ca. 1000 kr. (samlet årsindtægt var dengang godt 9000). I 1929 blev der solgt for over 2000 kr., og årsindtægten var da omkring 11-12000 kr. Det skyldes landbrugskrisen, hvor priserne for landbrugsprodukterne var så lave, at mange smågårde gik på tvangsaktion.

Hvordan vi gravede skaller er kort fortalt: Overjorden blev fjernet, og skallerne lå der i 5-10 -20 cm. lag, de blev læsset på trillebør og kørt i stakke. Skallerne var fugtige af at have ligget i jorden og skulle nu tørres. Det klarede sol og vind. Når det yderste lag var tørt, blev det skrabet af bunken og var klar til rensning.

Skallerne blev hovedsagelig solgt som skaller til høns, men medicinalindustrien brugte også skaller, der jo bestod af det fineste reneste kalk. Store mængder skaller blev eksporteret til flere lande, bl.a. til Finland.

Omkring 1935 blev de sidste skaller gravet på Dræby Fed, det var slut med en god ekstraindtægt.